Reinimäki
TIO / TAU

Lausunto
23.10.2024

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Asiantuntijalausunto: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähköisten tietullijärjestelmien yhteentoimivuudesta annetun lain muuttamisesta (HE 19/2023 vp)

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriöltä asiantuntijaa kuultavaksi 24.10.2023 ja kirjallista asiantuntijalausuntoa otsikon hallituksen esityksestä eduskunnalle.

Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sähköisten tietullijärjestelmien yhteentoimivuudesta annettua lakia. Lakiin tehtäisiin muutokset, joilla täydennettäisiin sähköisten tietullijärjestelmien yhteentoimivuudesta ja tiemaksujen laiminlyöntiä koskevien tietojen rajat ylittävän vaihtamisen helpottamisesta unionissa annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/520 (EETS-direktiivi, *European Electronic Toll Service*) saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Lakiin lisättäisiin direktiivissä käytettyjä määritelmiä, tarkennettaisiin jäsenvaltioiden velvollisuuksia koskevia säännöksiä ja lisättäisiin EETS-direktiivin liitteitä I ja II vastaavat liitteet. Lisäykset perustuvat direktiivin artikloihin 2, 21(1 ja 2), 23(3), 24–27 sekä liitteisiin I ja II. Direktiivi ei velvoita ottamaan käyttöön tietulleja tai tiemaksuja. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian vuoden 2023 aikana.

Voimassa olevaan sähköisten tietullijärjestelmien yhteentoimivuudesta annettuun lakiin sisältyy EETS-direktiivin 2 artiklan määritelmistä vain tietullin perustietojen määritelmä. Puuttuvat direktiivin määritelmät kuten tietullijärjestelmä, akkreditointi, tietulli tai tiemaksu, rekisteröintijäsenvaltio, kansallinen yhteyspiste, automaattinen haku ja ajoneuvo, sisällytettäisiin lakiin.

Kansallista täytäntöönpanoa täydennettäisiin jäsenvaltioiden velvollisuuksia koskevien säännösten osalta. Muutoksen mukaan Liikenne- ja viestintäviraston tulisi huolehtia, että EETS-palveluntarjoajien ja tietullikohderekistereissä olevat tiedot ovat ajantasaisia ja paikkansapitäviä. Lisäksi esitetään, että Suomen kansallista viranomaista ei voida saattaa vastuuseen rekisteröidyn EETS-palveluntarjoajien toimista.

Tilanteessa, jossa tiemaksuja on laiminlyöty, Liikenne- ja viestintäviraston tulee nykyisen sääntelyn mukaisesti antaa muiden jäsenvaltioiden kansallisille yhteyspisteille EETS-direktiivin liitteen I mukaiset pakolliset tiedot ajoneuvoista sekä niiden omistajista ja haltijoista tiemaksun laiminlyöneen tahon tunnistamiseksi. Täydennyksen mukaan tiedot olisi toimitettava automaattisten hakujen perusteella. Automaattisella haulla tarkoitetaan menettelyä, jolla verkon välityksellä voidaan tehdä hakuja yhden, useamman tai kaikkien EU-jäsenvaltioiden tietokannoista. Saatuja tietoja olisi käytettävä sen määrittämiseksi, kuka on vastuussa kyseisen maksun suorittamisesta.

Esitettävän täydennyksen mukaan tilanteessa, jossa tiemaksun laiminlyönnin johdosta päätettäisiin aloittaa jatkotoimia, niistä olisi ilmoitettava tiemaksun laiminlyönnistä epäillylle henkilölle. Esityksessä määriteltäisiin myös tarkemmin tiemaksun perimisestä vastaavien yksikköjen jatkotoimet ja toimintaedellytykset.

Lakiin lisättäisiin uusi 1 a §, jossa säädettäisiin lain mukaisten henkilötietojen käsittelystä ja säilytyksestä. Ehdotuksessa viitattaisiin myös muihin henkilötietojen käsittelyä koskeviin EU- ja kansallisiin säädöksiin.

Lisäksi lakiin lisättäisiin EETS-direktiivin liitteitä I ja II vastaavat liitteet. Liitteet sisältävät automaattisen haun suorittamiseen tarvittavien tietoelementtien kuvaukset sekä tiemaksun laiminlyöntiä koskevan ilmoituksen mallin.

Tausta

Sähköisten tietullijärjestelmien yhteentoimivuudesta ja tiemaksujen laiminlyöntiä koskevien tietojen rajat ylittävän vaihtamisen helpottamisesta annettiin uudistettu EETS-direktiivi 19.3.2019. Direktiivi tuli saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä viimeistään 19.10.2021.

EETS-direktiivissä säädetään edellytyksistä sähköisten tietullijärjestelmien yhteentoimivuudelle Euroopan unionin alueella sekä laiminlyötyjen tiemaksujen rajatylittävästä tiedonvaihdosta. EETS-direktiivi ei velvoita jäsenmaita ottamaan tietulleja tai tiemaksuja käyttöön. Suomessa ei ole otettu käyttöön tietulleja tai –maksuja, mutta direktiivin mukainen sääntely on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä myös Suomessa. Direktiivin tavoitteena on tehdä sähköisistä tietullijärjestelmistä yhteentoimivia, jotta voitaisiin pienentää tietullien maksamisen kustannuksia ja tietullien maksamiseen liittyviä rasitteita kaikkialla unionissa

Suomessa direktiivi on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä sähköisten tietullijärjestelmien yhteentoimivuudesta annetulla lailla (887/2021), joka tuli voimaan 23.10.2021. Suomi on ilmoittanut mainitun lain komissiolle direktiivin kansallisena täytäntöönpanotoimenpiteenä. Samannimisellä lailla on saatettu voimaan alkuperäinen direktiivi vuonna 2014.

Komissio on 29.9.2022 esittänyt Suomelle virallisen huomautuksen EETS-direktiivin puutteellisesta kansallisesta täytäntöönpanosta. Komission mukaan Suomi ei ole saattanut kaikkia direktiivin säännöksiä osaksi kansallista lainsäädäntöä. Tämän johdosta sähköisten tietullijärjestelmien yhteentoimivuudesta annettua lakia ehdotetaan täydennettäväksi sääntelyllä, jolla EETS-direktiivin kaikki artiklat saadaan saatettua osaksi kansallista lainsäädäntöä

Vaikutukset

Esityksellä ei ole käytännön vaikutuksia Suomessa. Ehdotetut muutokset ovat pääasiassa lainsäädäntöteknisiä, sillä Suomessa ei ole EETS-direktiivin soveltamisalaan kuuluvia tietulleja tai tiemaksuja, ja lain soveltamisen arvioidaan olevan jatkossakin vähäistä. EETS-direktiivi ei velvoita jäsenmaita ottamaan tietulleja tai tiemaksuja käyttöön, eikä niitä ehdoteta otettavaksi käyttöön tällä esityksellä.

Saara Reinimäki
yksikön johtaja, liikenneneuvos
Tieto- ja turvallisuusosasto